

เอกสารหมายเลข 2

แบบฝึกการใช้วิธี SQ 3 R (1)

แบบฝึกการใช้วิธี SQ 3 R (1)

- คำชี้แจง เอกสารฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 ตัวอย่างการใช้วิธี SQ 3 R
- ตอนที่ 2 เนื้อเรื่องสำหรับฝึกการใช้วิธี SQ 3 R

ตอนที่ 1 ตัวอย่างการใช้วิธี SQ 3 R

ขั้นที่ 1 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้อย่างคร่าว ๆ

สังเขปการปกครองสมัยสุโขทัย
จากหนังสือเหตุการณ์การสอนประวัติศาสตร์ 2
ของ เฉลิม มลิลลา

เมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้ร่วมมือกับพ่อขุนผาเมือง นำคนไทยต่อสู้ขับไล่อำนาจของขอมออกไปจากสุโขทัยแล้ว ก็รวบรวมชนชาติไทยทั่วประเทศมั่นคง หลังจากนั้นก็สถาปนากรุงสุโขทัยขึ้นเป็นนครหลวงแห่งแรกของคนไทยเมื่อราว พ.ศ. 1781 โดยมีพระมหากษัตริย์ปกครองติดต่อกันมาจนถึง พ.ศ. 1981 รวม 10 พระองค์

ลักษณะการปกครองของสุโขทัย มีวิวัฒนาการจากการเมืองที่มีระบบง่าย ๆ โดยได้รับแบบอย่างการปกครองจากโบราณ ซึ่งแยกเป็น

- 1) เมืองหลวงหรือราชธานี คือเมืองสุโขทัย มีเมืองออกหรือเมืองบริวารคือ หล่มสัก พิชัย และพระบาง ด้วย
- 2) เมืองมหาอุปราช (เมืองลูกหลาน) ได้แก่ เมืองศรีสัชนาลัย อยู่ทางทิศเหนือของสุโขทัย เป็นที่ประทับของพระมหาอุปราช ซึ่งแต่งตั้งขึ้นในสมัยพ่อขุนรามคำแหง

3) เมืองหน้าด่าน เป็นเมืองบริวารที่ล้อมรอบเมืองหลวงทั้ง 4 ทิศ มีระยะห่าง 50 กิโลเมตร ได้แก่ ศรีสังขาลัย อยู่ทางทิศเหนือ สระหลวง (หิจิตร์) อยู่ทางทิศใต้ สองแคว (พิชญ์โลก) อยู่ทางทิศตะวันออก และนครชุม หรือซากังราว (กำแพงเพชร) อยู่ทางทิศตะวันตก

4) เมืองหัวพระยามหานคร หมายถึง หัวเมืองชั้นนอกที่อยู่ในการปกครองของเจ้าเมือง ซึ่งยังคงมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองภายในเมือง ชัดตรงต่อพ่อขุนและต้องส่งส่วยตามกำหนด ได้แก่ สุพรรณบุรีและนครศรีธรรมราช เป็นต้น

5) เมืองประเทศราช หมายถึงเมืองนอกพระราชอาณาเขตสุโขทัย ที่ยอมอยู่ในอำนาจ และถวายเครื่องราชบรรณาการแก่พ่อขุนตามกำหนด ในเวลาที่มีศึกสงครามก็จะส่งกองทัพและเสบียงอาหารมาสมทบช่วย ได้แก่ เมืองมะละกา ยะโฮร์ เวียงจันทน์ เวียงคำ หลวงพระบาง (เข่า) หวาย ตะนาวศรี และ เมาะตะมะ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 หังคำตามจากเรื่องที่อ่าน

1. ผู้แต่งเรื่องนี้คืออู่ไต่
2. สุโขทัยสร้างมาแล้ว 3
3. การปกครองแบ่งเป็นกึ่งลักษณะ อู่ไต่บ้าง
4. เมืองมหาอุปการ คือเมืองลกนธานีหรือไต่
5. เมืองไต่หัวส่งส่วย
6. เมืองประเทศราช ปกครองตนเองให้หรือไต่
7. เมืองหน้าด่าน 4 ทิศ มีอู่ไต่บ้าง
8. เมืองหัวพระยามหานคร มีทหารปกครองอย่างไร
9. กษัตริย์ปกครองสุโขทัยมีกี่พระองค์
10. เมืองไต่มีเมืองบริวาร ชื่ออู่ไต่บ้าง

ชั้นที่ 3 พลิกกลับไปอ่านเนื้อเรื่องอีกครั้งอย่างละเอียด
ถ้ามีคำถามเพิ่มเติม ให้เขียนไว้ในชั้นที่ 2 ด้วย

สังเขปการปกครองสมัยสุโขทัย
จากหนังสือพฤติกรรมการสอนประวัติศาสตร์ 2
ของ เฉลิม มลิลิต

เมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้ร่วมมือกับพ่อขุนผาเมือง นำคนไทยต่อสู้
ขับไล่อำนาจของขอมออกไปจากสุโขทัยแล้ว ก็รวบรวมชนชาติไทยตั้งประเทศ
มั่นคง หลังจากนั้นก็สถาปนากรุงสุโขทัยขึ้นเป็นนครหลวงแห่งแรกของคนไทย
เมื่อราว พ.ศ. 1781 โดยมีพระมหากษัตริย์ปกครองติดต่อกันมาจนถึง พ.ศ.
1981 รวม 10 พระองค์

ลักษณะการปกครองของสุโขทัย มีวิวัฒนาการจากการเมืองที่มีระบบ
ง่าย ๆ โดยได้รับแบบอย่างการปกครองจากโบราณ ซึ่งแยกเป็น

- 1) เมืองหลวงหรือราชธานี คือเมืองสุโขทัย มีเมืองนอกหรือ
เมืองบริวารคือ หล่มสัก พิชัย และพระบาง ด้วย ① + ③
- 2) เมืองมหาอุปราช (เมืองลูกหลาน) ได้แก่ เมืองศรีสัชนาลัย
อยู่ทางทิศเหนือของสุโขทัย เป็นที่ประทับของพระมหาอุปราช ซึ่งแต่งตั้งขึ้นใน
สมัยพ่อขุนรามคำแหง ①
- 3) เมืองหน้าด่าน เป็นเมืองบริวารที่ล้อมรอบเมืองหลวงทั้ง 4 ทิศ
มีระยะห่าง 50 กิโลเมตร ได้แก่ ศรีสัชนาลัย อยู่ทางทิศเหนือ สระหลวง
(พิจิตร) อยู่ทางทิศใต้ สองแคว (พิษณุโลก) อยู่ทางทิศตะวันออก และนครชุม
หรือชามังราว (กำแพงเพชร) อยู่ทางทิศตะวันตก ④

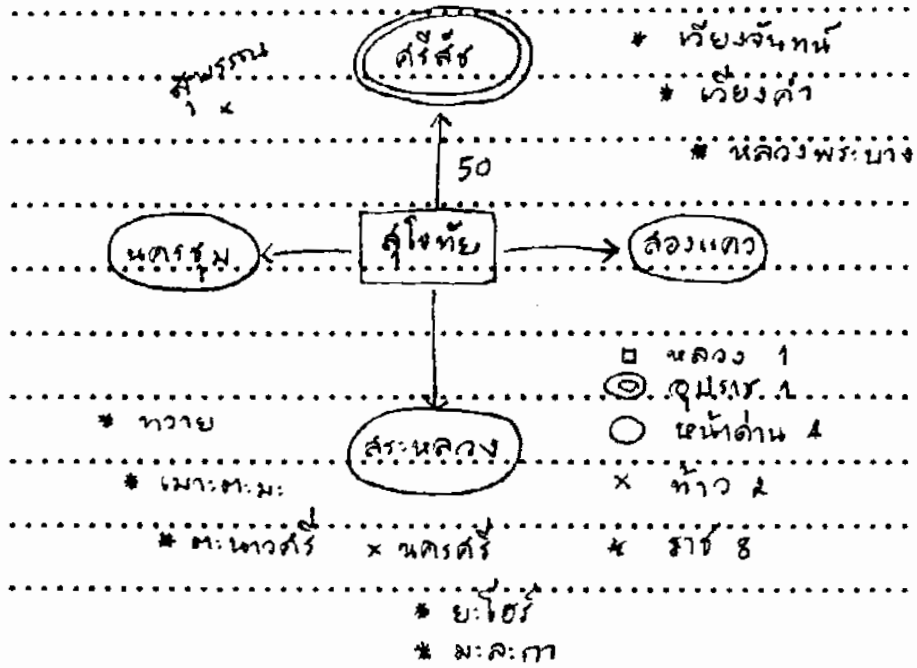
4) เมืองหัวพระยามทานกร หมายถึงหัวเมืองชั้นนอกที่อยู่ในความปกครองของเจ้าเมือง ซึ่งยังคงมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองภายในเมือง ซึ่งตรงต่อพ่อขุนและต้องส่งส่วยตามกำหนด ได้แก่ สุพรรณบุรี และ นครศรีธรรมราช เป็นต้น (2)

5) เมืองประเทศราช หมายถึงเมืองนอกพระราชาอาณาเขตสุโขทัย ที่ยอมอยู่ในอำนาจ และถวายเครื่องราชบรรณาการแก่พ่อขุนตามกำหนด ในเวลาที่มีศึกสงครามก็จะส่งกองทัพและเสบียงอาหารมาสมทบช่วย ได้แก่ เมืองมะละกา ยะโฮร์ เวียงจันทน์ เวียงคำ หลวงพระบาง (เข้า) ทวาย ตะนาวศรี และ มะตะมะ เป็นต้น (8)

ขั้นที่ 4 ท่องจำเรื่องท่องาน โดยเขียนเป็นบันทึกข้างล่างนี้

- เฉลิม พลีลา แต่ง 200
- พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ + ฝาเมือง ไฉ่ขอม 1781 รวมคิงส์ 10
- การปกครอง 5 :- หลวง อู่ประทศ หน้าด่าน หัวพระยา
ประเทศราช
- หลวง + บรรณาการ = ① + ③ :- สุโขทัย + นครศรีธรรมราช - พระพิชัย (พระพิชัยดล)
- หน้าด่าน ④ :- ศรีสัท (อู่ประทศ) สระหลวง ส่องแคว นครชุม
- หัว = ส่วย ② :- สุพรรณ นครศรี
- ราช = บรรณาการ ⑧ :- มะละกา ยะโฮร์ หลวงพระบาง
ตะนาวศรี มะตะมะ ทวาย
เวียงจันทน์ เวียงคำ

ชั้นที่ 5 ทบทวน โดยอ่านจากบันทึกในชั้นที่ 4
หรือ เขียนสรุปย่ออีกครั้ง

ตอนที่ 2 เนื้อเรื่องสำหรับฝึกการใช้วิธี SQ 3 R

ชั้นที่ 1 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้อย่างคร่าว ๆ

อาณาจักรกรุงธนบุรี

จากหนังสือประกอบบทเรียนประวัติศาสตร์ประโยชน์มศึกษาตอนต้น

โดย ทองใบ แดงน้อย

เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ.2310 นั้น พม่าได้แต่งตั้งให้สุกี้พระนายกองเป็นแม่ทัพคุมพล 3,000 นาย อยู่ ณ ค่ายโพธิ์สามต้น เหนือกรุงศรีอยุธยา เพื่อคอยกวาดต้อนผู้คน เก็บทรัพย์สินสมบัติที่ยังหลงเหลืออยู่ ส่งไปพม่าและครองไทยไว้ในอำนาจด้วย บ้านเมืองขณะนั้นระส่ำระสาย บรรดาหัวเมืองใหญ่น้อยที่อยู่ห่างไกลออกไป ซึ่งยังมีเจ้าเมืองปกครองอยู่ ต่างรวบรวมกำลังตั้งคนเป็นใหญ่ บ้างก็หาทางที่จะกู้สภาพกลับคืนมาดุจเดิม ชุมนุมใหญ่ ๆ มีดังนี้

- 1) ชุมนุมสุกี้พระนายกอง พม่าแต่งตั้งให้เป็นแม่ทัพ คุมพลอยู่ที่ค่ายโพธิ์สามต้น เหนือกรุงศรีอยุธยา
- 2) ชุมนุมเจ้าพระยาพิษณุโลก เป็นชุมนุมใหญ่ทางทิศเหนือ ตั้งคนเป็นใหญ่ขึ้นที่เมืองพิษณุโลก
- 3) ชุมนุมเจ้าพระฝาง เดิมเป็นพระสังฆราชา ตั้งคนเป็นใหญ่ตั้งที่ยังเป็นพระอยู่ ที่เมืองสว่างบุรี
- 4) ชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราช อยู่ทางทิศใต้ ตั้งตัวเป็นเจ้าของขึ้นที่เมืองนครศรีธรรมราช เรียกว่าเจ้านคร
- 5) ชุมนุมเจ้าพิมาย คือกรมหมื่นเทพพิพิธ โอรสพระเจ้าอยู่หัวบรมโกษฐ์ ตั้งตัวเป็นใหญ่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เมืองพิมาย

6) ชุมนุญเจ้าตากหรือพระยาวชิรปราการ ตั้งตัวเป็นใหญ่ขึ้นทาง
หัวเมืองชายทะเลตะวันออกที่เมืองจันทบุรี ชุมนุญนี้เตรียมการที่จะกู้กรุงศรีอยุธยา

ในบรรดาชุมนุมทั้ง 6 นี้ ชุมนุญเจ้าตากอยู่ในฐานะเสียเปรียบชุมนุม
อื่น ๆ เกี้ยวแก่ชาติสกุล และไม่มีอำนาจวาสนาอยู่เดิมในท้องถิ่นที่ตั้งตัวเป็นใหญ่
แต่อาศัยที่เจ้าตากเป็นนักรบที่กล้าหาญ มีสติปัญญาเฉียบแหลม และมีทหารร่วมใจ
ที่มีฝีมือมาเข้าด้วย จึงสามารถยกทัพเข้าตีเมืองธนบุรีได้ และต่อมาได้ตีทัพพม่า
ด้วยโพธิ์สามต้นแตก ตัวสุกี้แม่ทัพตายในที่รบ เป็นอันว่าอำนาจที่พม่าครอบครอง
ประเทศไทยได้สิ้นสุดลง พระเจ้าตาก (สิน) ได้กู้อิสรภาพกลับคืนมาได้สำเร็จ
และได้เลือกกรุงธนบุรีเป็นราชธานีปราบดาภิเษก พระนามว่า สมเด็จพระ
พระบรมราชาธิราชที่ 4 แต่สามัญชนนิยมเรียกว่าพระเจ้าตาก (สิน)

การที่ทรงตั้งธนบุรีเป็นราชธานี เพราะ

1) รัชพลของพระเจ้าตากมีไม่เพียงพอที่จะรักษากรุงศรีอยุธยา และ
พม่าก็รู้ทางที่จะเข้ามากรุงศรีอยุธยา จึงไม่ปลอดภัยที่จะตั้งเมืองหลวงอยู่ที่กรุง
ศรีอยุธยาต่อไป

2) กรุงศรีอยุธยาเสียหายมาก ยากที่จะปฏิสังขรณ์ให้คืนดีได้

3) เมืองธนบุรีมีอ้อมปราการ ซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระ
นารายณ์มหาราช และขนาดของเมืองก็ไม่ใหญ่โตเกินไปนัก พอแก่กำลังของ
พระองค์ที่จะรักษาไว้ได้

4) ลักษณะที่ตั้งของธนบุรีนั้นใกล้ทะเล ถ้าหากถูกโจมตีก็จะล่าถอย
ไปยังจันทบุรีได้

5) ธนบุรีตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม สะดวกแก่การไปมาค้าขายกับ
ต่างประเทศ เป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ

สมเด็จพระเจ้าตาก (สิน) ได้ทรงปราบปรามชุมนุมต่าง ๆ ได้โดย
ล่ำคับ ประเทศไทยก็เป็นปึกแผ่นอันเดียวกันดังเดิม ในปี พ.ศ. 2313 ตลอด
รัชสมัยของพระองค์ได้ทรงกระทำศึกสงครามขยายอาณาเขตออกไปได้กว้างขวาง

อาณาเขตประเทศไทย ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตาก (สิน) มีดังนี้

ทิศเหนือ ได้ดินแดนเมืองหลวงพระบาง เวียงจันทน์

ทิศตะวันออก ได้ดินแดนลาวและเขมรทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง จด

อาณาเขตญวน

ทิศใต้ ได้ดินแดนเมืองกลันตัน ตรังกานู และไทรบุรี

ทิศตะวันตก จดดินแดนเมาะคะมะ ทวาย และตะนาวศรี

สมเด็จพระเจ้าตาก (สิน) ได้ทรงกู้อิสรภาพของชาติไทย รวบรวม
อาณาเขตประเทศไทยให้เป็นปึกแผ่น ทรงปฏิบัติการด้วยความกล้าหาญ ชชาย
อาณาเขตออกไปได้กว้างขวาง นับว่าพระองค์เป็นมหาวีรกษัตริย์ที่ได้ทรงกระทำ
คุณประโยชน์อันยิ่งใหญ่ไว้แก่ชาติไทย ควรแก่การเชิดชูเป็นอย่างยิ่ง ในตอน
ปลายรัชกาล พระองค์ถูกปลดจากราชสมบัติ เนื่องจากทรงมีพระสติพินเพื่อน
รวมเวลาครองราชสมบัติอยู่ 15 ปี สิ้นสุดสมัยกรุงธนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2325 และ
ในปัจจุบันนี้ได้สร้างอนุสาวรีย์ของพระเจ้าตาก (สิน) ไว้ที่วงเวียนใหญ่ฝั่งธนบุรี

.....
ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน

.....
ขั้นที่ 3 พลิกกลับไปอ่านเนื้อเรื่องอีกครั้งอย่างละเอียด

ถ้ามีคำถามเพิ่มเติม ให้เขียนไว้ในขั้นที่ 2 ด้วย

ชั้นที่ 4 ท่องจำเรื่องที่อ่าน โดยเขียนเป็นบันทึกข้างล่างนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชั้นที่ 5 ทบทวน โดยอ่านจากบันทึกในชั้นที่ 4
หรือเขียนสรุปย่ออีกครั้ง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารหมายเลข 3

แบบฝึกการใช้วิธี SQ 3 R (2)

แบบฝึกการใช้วิธี SQ 3 R (2)

.....
ขั้นที่ 1 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้อย่างคร่าว ๆ

เรือเจ้าพระยา

จากหนังสือการเดินทางรอบโลกคอนประเทศสยาม

เขียนโดย กองต์ เดอ โบวัวร์

แปลและเรียบเรียงโดย วรสุสิทธิ์ ส่งเจริญ

บทนำ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยได้มีความสัมพันธ์กับนานาอารยประเทศมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ทำให้ชาวยุโรปมีความกระตือรือร้นที่จะได้มาเยือนเพื่อจะได้ชมบ้านเมืองของพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นความงามที่แปลกตา

ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1867 กองต์ เดอ โบวัวร์ ได้ตามเสด็จเรือตรีคูัก เดอ ปองทีเอเวรอ ซึ่งทรงเป็นเชื้อพระวงศ์ของพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศส ซึ่งได้เดินทางรอบโลกจากประเทศฝรั่งเศสมายังประเทศต่าง ๆ ได้ลงเรือเจ้าพระยาจากสิงคโปร์มายังกรุงเทพฯ และเขียนพรรณนาเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นไว้ ผู้แปลจึงแปลและพิมพ์เผยแพร่ในโอกาสที่ประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศสได้มีความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการติดต่อกันมาถึง 300 ปี ใน พ.ศ. 2529

การเดินทาง

วันที่ 10 มกราคม ค.ศ. 1867 เรือเจ้าพระยา-เรือกลไฟได้แวะเข้ามาที่ท่าเรือของสิงคโปร์ เจ้าของเรือเป็นคนจีน เราจ่ายค่าตัวไป-กลับ

ซึ่งเป็นกระดาษสีจุดจากหลากหลายสีมาในราคาพันแฟรงค์ต่อคน สำหรับการเดินทาง ระยะทางรวมทั้งพันเจ็ดร้อยไมล์ บนเรือชั้นที่แย่ที่สุดก็นับว่าเป็นราคาที่แพงพอ

เรือเจ้าพระยาหนึ่งแพลง อันตราย แล้วก็เหม็น สะพานเดินเรือแคบๆ เติบโตด้วยหีบห่อสูงขนาดเท่ากองฟาง มันลึกลงไปลึกลงมาเคลื่อนกลาดทุกทิศตาม ความเคลื่อนไหวของเรือ ส่วนตัวเรือบรรทุกเหล็กจนเพียบปรึมน้ำ และท้ายเรือ ก็วางสินค้าไม่เป็นระเบียบ เติบโตด้วยถ่าน ถังไม้ และกระสอบข้าวสาร

เรามีเพื่อนเดินทางเป็นพ่อค้าชาวอังกฤษจากประเทศสยาม ภรรยา ของนายแพทย์ที่สถานกงสุลอังกฤษและลูกสาวสองคน ภรรยาชาวฝรั่งเศสของ ศาสตราจารย์ฟรานเชน วาน เดอ พุต กับแม่ที่นำราคาของหล่อน และเด็ก อ่อนชาวเอเชียชื่อ "จูโควิก ลามาซ" นอกจากนี้มีผู้โดยสารสามร้อยคนชาวมลายู จีน และอาหรับ ซึ่งอยู่ทางค้ำหัวและท้ายเรือ โดยอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ บน กองสินค้าเหนือคลื่นที่สาดเข้ามา คนเหล่านี้สูบบุหรี่และเล่นลูกเต๋าซึ่งเป็นอบายมุข สองชนิดประจำของชนชาติเหล่านี้ และเนื่องจากหากเล่นบนบกเขาจะต้องเสีย ภาษีมาก เขาจึงหึงสูบบุหรี่เล่นกันอย่างมีความสุขอย่างสุดที่จะพรรณนา

นี่เป็นการเดินทางระหว่างสิงคโปร์และเทศสยามที่เราอุตสาหกรรมได้ เจ้าของเรือชาวจีนคงจะทำกำไรได้อย่างมหาศาล เพราะเรือลำนี้บรรทุก กระสอบไปเต็ม จนแม้กระทั่งในเรือซูชีพ การเรียกเก็บค่าภาษีสูงมาก ค่าระวาง สำหรับเรือซึ่งหนัก 400 ตันนี้ จึงสูงถึง 128,000 ฟรังก์ สำหรับระยะเวลา เดินทาง 6 วัน

วันที่ 11 มกราคม -- ในตอนเช้ามีคเรือผ่านสันคอนของแม่น้ำเจ้า-พระยา ซึ่งเป็นแม่น้ำใหญ่ที่ไหลลงสู่อ่าว เราผ่านเข้าไปทางร่องน้ำขนาดกว้าง ห้าสิบเมตร ซึ่งเสมือนประตูที่เปิดไปสู่แหล่งน้ำที่ถูกขังเอาไว้ แล้วระยะกว้าง ระหว่างฝั่งราบ ๆ สองฝั่งของลำแม่น้ำนั้นก็ค่อย ๆ แคบลง ฝั่งแม่น้ำเต็มไปด้วย นกกระสาขาว นกเป็ดน้ำใหญ่ขนาดเท่าอีกาซึ่งมีสีสรรสวยงามมาก และอยู่ กลางแดด ที่สวยที่สุดก็คือนกกระเรียนสีเทาเงินซึ่งคอดำและหัวแดง และขนาด ใหญ่ยิ่งกว่าคน

พอห้าโมงเช้า เรือไค้ทอดสมอน้ำหมู่บ้านแรกในประเทศสยามที่ปากน้ำ ก็ปลัดเรือจึงขึ้นไปบนบกเพื่อแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่นี่ จ่ายค่าภาษีศุลกากรเข้าพระคลังในอัตราร้อยละสามของมูลค่าสินค้า และมอบปืนใหญ่ประจำเรือ แล้วก็เดินทางต่อไปในแม่น้ำอีกเป็นเวลาสามชั่วโมง และในที่สุดเราก็ได้เห็นเจดีย์และวัดของกรุงเทพฯ เมืองหลวงของราชอาณาจักรสยามโผล่ขึ้นมาเหนือทิวมะพร้าวและคันจากริมฝั่งน้ำ

พอเรือหันโค้งแม่น้ำ เราก็สามารถเห็นเมืองกรุงเทพฯ ได้ทั้งเมือง ความสวยงามของเมืองเวนิสแห่งเอเชียนี้ แม้กระจายอยู่บนพื้นที่กว่าแปดไมล์ ลำน้ำที่ไหลผ่านกว้างใหญ่และสว่างาม มีเรือขนาดใหญ่ทอดสมออยู่เป็นจำนวนมากว่าหกสิบลำ ทั้งสองฝั่งแม่น้ำ เรียงรายไปด้วยเรือนแพเป็นจำนวนพัน ๆ หลัง หลังคาบ้านมีลักษณะประหลาดเรียงรายกันอย่างเป็นระเบียบอยู่ติดติดกัน นอกจากนี้ก็ยังสามารถเห็นยอดแหลมสีทองของวัดต่าง ๆ จำนวนเป็นร้อย ๆ วัด รวมทั้งเจดีย์ขนาดต่าง ๆ ประดับด้วยกระเบื้องและแก้วอันงดงามเหมือนลูกไม้ที่ประดิษฐ์ขึ้นมาอย่างสกลไส มีหลังคาประดับด้วยกระจกสูงห้าหกชั้น หอระฆังขนาดใหญ่ประดับรอบคานด้วยวัสดุซึ่งส่องแสงระยิบระยับ ฟ้าดา และยอดแหลมสูงถึงร้อยห้าสิบหรือสองร้อยฟุตที่สะท้อนแสงอาทิตย์อย่างกับปริซึมขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นพระราชวังของพระเจ้าแผ่นดิน ทิวทัศน์เช่นนี้ทำให้รู้สึกอย่างกับว่าเรากำลังชมทัศนียภาพของโบสถ์ขนาดใหญ่ ซึ่งทำด้วยกระเบื้องลายคราม

การแต่งกายของชาวสยาม

พวกชาวเมืองมีผิวเหมือนกับชาวมลายู แต่ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก โทนผม โดยทั้งหมดไว้ตรงกลางศีรษะเป็นรูปกลมรี คัดสั้น ขนาดใหญ่กว่าสองฝ่ามือ ทำให้มีลักษณะเป็นทรงยอดสูง คลกและแปลกไม่มีที่ไหนเหมือน สำหรับการแต่งตัวก็ไม่ยุ่งยาก เขาบุ่งผ้าขนาดกว้างสองฟุต เป็นผ้าฝ้ายสีเขียว ชมพูหรือแดง ชมวดตรงกลางแล้วเก็บขึ้นมาจากด้านหน้าไปด้านหลังระหว่างขา เสื้อเป็น

เสื้อผ้าอันเบาบาง ซึ่งทั้งชายและหญิงใส่กันอย่างสวยงาม ในบางครั้งพวกผู้หญิง จะห่มผ้าแถบขนาดกว้างหนึ่งฟุต สีสรรสดใสไว้รอบนอกโดยการคล้องไขว้ทั้งสองข้าง ซึ่งไม่น่าจะสบายนัก

ที่กล่าวมาย่อ ๆ นี้ คือภาพแรกของเมือง ซึ่งมีพลเมืองอยู่กันอย่างแออัด อย่างกับปลาซาร์ดีนที่เราเห็นได้

.....

ชั้นที่ 2 ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ชั้นที่ 3 พลิกกลับไปอ่านเนื้อเรื่องอีกครั้งอย่างละเอียด
ถ้ามีคำถามเพิ่มเติม ให้เขียนไว้ในชั้นที่ 2 ด้วย

.....

ชั้นที่ 4 ท่องจำเรื่องที่อ่าน โดยเขียนเป็นบันทึกข้างล่างนี้

.....
.....
.....
.....
.....

เอกสารสำหรับการอ่านซ้ำและฉบับที่

.....
ขั้นที่ 1 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้อย่างคร่าว ๆ

สถาบันพระมหากษัตริย์

เรียบเรียงโดย ธาณินทร์ กรัยวิเชียร

จากหนังสือพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย

ความหมายของ "พระมหากษัตริย์"

ความหมายของ "พระมหากษัตริย์" อาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ประการ คือ

1. ความหมายตามรูปศัพท์

เกี่ยวกับคำว่า "พระมหากษัตริย์" นั้น ไทยรับมาจากคำในภาษาสันสกฤต ซึ่งหากแปลตามรูปศัพท์แล้ว ก็หมายความว่า "นักรบผู้ยิ่งใหญ่" ทั้งนี้ เพราะคำว่า "มหา" แปลว่า ยิ่งใหญ่ และ "กษัตริย์" แปลว่า นักรบ ความหมายดังกล่าวนี้ เป็นคติที่สืบเนื่องมาจากธรรมเนียมการใช้วรรณะในอินเดีย ซึ่งถือว่า "กษัตริย์" รวมถึงพวกนักรบด้วย แต่หากพิจารณาตามความหมายที่ใช้กันทั่วไปและตามความเข้าใจธรรมดาแล้ว พระมหากษัตริย์ก็คือพระเจ้าแผ่นดิน หมายถึง ผู้ปกครองแผ่นดิน

2. ความหมายในทางการเมืองและการปกครอง

สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับระบบในทางการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์นั้น มี 2 ประการ คือ

2.1 พระมหากษัตริย์คือหัวหน้าครอบครัวใหญ่ ที่มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือดกับหมู่คณะ

2.2 พระมหากษัตริย์เป็นประมุขของรัฐในทางการเมือง หรือเป็นผู้มีอำนาจปกครองสูงสุด

พระนามพระมหากษัตริย์

ในสมัยสุโขทัยตอนต้นนิยมใช้คำว่า "พ่อขุน" นำหน้าพระนาม เช่น พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ผู้เป็นปฐมกษัตริย์ และพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นต้น ทั้งนี้ ที่มาก็คือการที่พระมหากษัตริย์ประพฤติปฏิบัติพระองค์ต่อพสกนิกรในลักษณะ พ่อกับลูก มีความใกล้ชิดสนิทสนม ดูแลทุกข์สุขของประชาชนด้วยพระองค์เอง ต่อมา ในสมัยอยุธยาไทยรับเอาวัฒนธรรมของขอมเข้ามาเป็นหลักในการปกครอง โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 1893 ซึ่งเป็นปีที่ขุนหลวงพะงั่ว (ภายหลังคือพระบรมราชา-ธิราชที่ 1) ไปตีราชธานีของขอมได้ และกวาดต้อนเชลยรวมทั้งพวกพราหมณ์ผู้โรหิต ซึ่งเชี่ยวชาญในทางกฎหมายและรัฐศาสตร์มาด้วย ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จึงได้บังเกิดขึ้น ณ กรุงศรีอยุธยา และพระนามพระมหากษัตริย์ก็เปลี่ยนเป็น "สมเด็จพระ" ซึ่งหมายถึง "สมมติเทพ" เช่น สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เป็นต้น

สำหรับสมัยรัตนโกสินทร์นั้น ในระยะแรกก็ถือตามแบบสมัยอยุธยา ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงขนานพระนามรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 2 ว่า "พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก" และ "พระพุทธเลิศหล้านภาลัย" และรัชกาลที่ 4 ก็ถวายพระนามรัชกาลที่ 3 ว่า "พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว" ส่วนพระองค์เองทรงพระนามว่า "พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว" กับได้ทรงกำหนดให้ใช้คำนำหน้าพระนามว่า "พระปรมินทร" หรือ "พระปรเมนทร" สำหรับรัชกาลที่หรือคู่แล้วแต่กรณีอีกด้วย เช่น สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันท-มหิดล รัชกาลที่ 8 เป็นต้น

พระมหากษัตริย์กับการเป็นมหาราช

ในช่วงเวลาอันยาวนานนับตั้งแต่ราชธานีกรุงสุโขทัยเป็นต้นมา เรามีพระมหากษัตริย์ที่มีความสามารถ ประกอบวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ให้แก่ชาติบ้านเมืองหลายพระองค์ด้วยกัน สำหรับที่ได้รับยกย่องเป็นมหาราชนั้น มีรวมทั้งสิ้น 6 พระองค์ คือ

1) พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 3 แห่งกรุงสุโขทัย ทรงปกครองประชาราษฎร์ด้วยเมตตาธรรม พระราชกรณียกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง คือทรงประดิษฐ์ลายสือไทย ในปี พ.ศ.1826 ทรงปลุกฝังจิตใจที่รักและเชิดชูเสรีภาพให้แก่พสกนิกร เป็นการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และสร้างความมั่นคงแก่ชาติบ้านเมือง

2) สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงมีวิริยะอุตสาหะในการสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติบ้านเมือง ทรงเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ปลูกพลบขั้วและผนึกกำลังสามัคคีของคนไทยทั้งชาติเข้าด้วยกัน พระราชกรณียกิจสำคัญ คือการกอบกู้อิสรภาพเมื่อปี พ.ศ.2127 กับได้สร้างเกียรติภูมิของไทยให้ปรากฏแก่นานาชาติ

3) สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระราชกรณียกิจสำคัญ คือการทะนุบำรุงประเทศในด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกวี การศึกษา กับได้รับวัฒนธรรมความเจริญของตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยอย่างกว้างขวางเป็นครั้งแรก

4) สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระราชกรณียกิจสำคัญ คือการกู้อิสรภาพของชาติไทยเป็นครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ.2310 กับทรงเป็นนักรบผู้สามารถ และสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงให้แก่ชาติบ้านเมืองด้วยความเสียสละอย่างยิ่ง

5) สมเด็จพระปิยะมหาราช ทรงบำเพ็ญพระราชภารกิจเป็นอเนกประการ ทรงทุ่มเทกำลังพระสติปัญญา พระวรกาย และอื่น ๆ เพื่อพัฒนาและสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมือง พระราชกรณียกิจที่สำคัญ คือการเลิกทาสและการปฏิรูปประเทศในเบื้องต้น ให้มีความทันสมัยเยี่ยงอารยประเทศในทุก ๆ ด้าน

6) สมเด็จพระภัทรมหาราช ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ทรงพระปรีชาสามารถในทุก ๆ ด้าน ทรงเสียสละบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง และทรงมีพระมหากษัตริย์คุณแก่ปวงชนชาวไทยเป็นล้นพ้น และที่สำคัญที่สุดก็คือทรงมีส่วนช่วยแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งสำคัญ ๆ ของประเทศให้ลุล่วงไปด้วยดี มีความร่มเย็นเป็นสุขตราบทุกวันนี้

การสืบสันตติวงศ์

ชนบทรรมนิยมประเพณีในเรื่องนี้แต่เดิม นับตั้งแต่สมัยอยุธยา กรุงธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ก่อนหน้ารัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังไม่เคยปรากฏว่าได้ตราไว้เป็นกฎหมายเหี้ยมบาลว่าด้วยการสืบราชสมบัติที่แน่นอน คงถือธรรมเนียมแต่เพียงว่าผู้สืบต่อพระราชบัลลังก์ของพระมหากษัตริย์มักจะได้รับการสถาปนาพระอิสริยยศในตำแหน่ง "พระมหาอุปราช" ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นโอรส เพราะว่าส่วนใหญ่ในสมัยอยุธยา นั้น พระอนุชาได้รับการสถาปนาเป็นพระมหาอุปราช ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะพระอนุชาเป็นผู้ที่ใกล้ชิด ครอบครองบ่าเคียงไหล่ ทั้งยังควบคุมกำลังทหาร มีอำนาจมากรองลงมาจากพระมหากษัตริย์เท่านั้น ส่วนพระราชโอรสส่วนใหญ่ทรงพระเยาว์ และมีอำนาจอยู่บ้างกับบัญชาน้อยกว่าพระอนุชา แต่อย่างไรก็ตาม มักมีข้อขัดแย้งที่นำไปสู่การต่อสู้แย่งชิงราชสมบัติ ทำให้ประเทศชาติในสมัยอยุธยาต้องสูญเสียทรัพยากรกำลังคน เสียทรัพย์สิน ประชาชนขาดความสามัคคี ในที่สุดเมื่อมีอริราชศัตรูคือพม่ายกทัพมารุกราน ความเป็นเอกราชของไทยจึงต้องสิ้นสุดเมื่อปี พ.ศ. 2310

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตำแหน่งพระมหาอุปราชก็มักจะสถาปนาจากพระอนุชาธิราช จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้โปรดเกล้าฯ ตั้งตำแหน่ง "มกุฎราชกุมาร" พระองค์แรกคือเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ แต่สวรรคตเสียก่อน องค์ต่อมาคือเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ซึ่งต่อมาเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในปี พ.ศ. 2467 รัชกาลที่ 6 ทรงโปรดฯ ให้ตราพระราชกำหนดกฎหมายเหี้ยมบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ โดยกำหนดผู้มีสิทธิเรียงตามลำดับแห่งความสำคัญ กับได้กำหนดราชสกุลวงศ์ของไทยให้มีการสืบเชื้อสายความเป็นเจ้าอยู่ 3 ชั่วคน คือ เจ้าฟ้า พระองค์เจ้า และหม่อมเจ้า ตามลำดับ อนึ่ง เชื้อพระวงศ์ชั้นรองลงมายังมีอีก 2 ลำดับ แต่ไม่ถือว่าเป็นเจ้า คือ หม่อมราชวงศ์ และ หม่อมหลวง ตามลำดับ

สำหรับรัชกาลปัจจุบัน ได้โปรดเกล้าฯ สถาปนาพระอิสริยยศสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ ขึ้นดำรงตำแหน่ง "สยามมกุฎราชกุมาร" ทรงพระนามว่าสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2515 นับเป็นสยามมกุฎราชกุมารพระองค์ที่ 3

ราชวงศ์พระมหากษัตริย์ไทย

1. สมัยสุโขทัย

ในสมัยนี้ราชวงศ์ที่ปกครองกรุงสุโขทัยคือราชวงศ์พระร่วง สำหรับพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระราชกรณียกิจประการสำคัญเป็นพิเศษ นอกจากพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแล้ว ก็คือพระมหาธรรมราชาลิไทย พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 6 แห่งกรุงสุโขทัย ทรงมีน้ำพระทัยยึดมั่นอยู่ในพระบวรพุทธศาสนา ทรงพระราชนิพนธ์ไตรภูมิถาด นอกจากนี้ก็ทรงสร้างปูชนียวัตถุสำคัญของชาติ คือพระพุทธรชินราช และพระพุทธรชินสีห์ ซึ่งเป็นที่เคารพและสักการะของคนไทยสืบมาจนทุกวันนี้

2. สมัยอยุธยา

ในสมัยอยุธยา มีราชวงศ์ปกครอง 5 ราชวงศ์ คือ

- 2.1 ราชวงศ์อู่ทอง
- 2.2 ราชวงศ์สุพรรณภูมิ
- 2.3 ราชวงศ์สุโขทัย
- 2.4 ราชวงศ์ปราสาททอง
- 2.5 ราชวงศ์บ้านพลูหลวง

พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาที่ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองที่ควรสนใจเป็นพิเศษ นอกจากสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้แก่

สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง ทรงเป็นปฐมบรมกษัตริย์ของกรุงศรีอยุธยา พระองค์มีพระราชภารกิจสำคัญ คือทรงรวบรวมคนไทยของอาณาจักรสุโขทัย ชัยค้ออำนาจ

ของขอมออกไปได้อย่างเด็ดขาด พระองค์จึงทรงมีส่วนในการสถาปนาเอกราชอันสมบูรณ์ให้แก่ชนชาติไทย

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระองค์ทรงวางรากฐานการปกครองแบบคิงเดิมของไทย ซึ่งแบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 ส่วน คือ เวียง วัง คลัง นา และมีเสนาบดีเรียกว่าจตุสดมภ์ ทรงตรากฎหมายต่าง ๆ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยทั้งหลายในสังคมให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีพระบรมเดชานุภาพแผ่ไพศาล

3. สมัยธนบุรี

หลังจากกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าในปี พ.ศ.2310 ผู้กอบกู้เอกราชและความเป็นไทให้คืนคง และทรงสถาปนารัฐธนบุรีเป็นเมืองหลวงแทนกรุงศรีอยุธยา คือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งสมัยนี้เป็นการปกครองในช่วงสั้น ๆ เท่านั้น เพราะในคอนปลายรัชกาลพระองค์ทรงเสียพระสติไป

4. สมัยรัตนโกสินทร์

ราชวงศ์ที่ปกครองคือราชวงศ์จักรี มีพระมหากษัตริย์ปกครองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2325 จนถึงปัจจุบันรวมทั้งสิ้น 9 พระองค์ ทุกพระองค์ได้ทรงบำเพ็ญพระราชภารกิจเป็นคุณูปการแก่ชาติไทย

.....

ขั้นที่ 2 พลิกกลับไปอ่านเนื้อเรื่องอีกครั้งอย่างละเอียด

.....

ขั้นที่ 3 จดบันทึกและสรุปย่อเนื้อเรื่องที่อ่านไว้ข้างล่างนี้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

เอกสารสำหรับการอ่านซ้ำและจัดบันทึก

.....
ขั้นที่ 1 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้อย่างคร่าว ๆ

การปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475

เรียบเรียงโดย ภาวดี มหาพันธ์

จากหนังสือประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่

บทนำ

การปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 เป็นขบวนการทางประวัติศาสตร์ที่สืบเนื่องมาจากการปฏิรูปประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งนอกจากทำให้ประเทศไทยกลายเป็นชาติรัฐสมัยใหม่ตามแบบรัฐในยุโรปแล้ว ยังทำให้เกิดอุคมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แผลขยายอิทธิพลเข้ามาสู่ปัญญาชนชาวไทยเป็นอย่างมาก และในที่สุดก็ได้กลายเป็นพลังสำคัญที่สั่นสะเทือนต่อรากฐานของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนสามารถโค่นล้มระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ลงได้

สาเหตุของการปฏิวัติ

สิ่งที่ถูกนำมากล่าวอ้างเป็นมูลเหตุสำคัญในการปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ยากที่จะสรุปให้สมบูรณ์ได้ มีผู้ที่ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการปฏิวัติครั้งนี้ไว้หลายด้าน กล่าวคือ

- 1) เกิดจากสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเริ่มเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ นับแต่ประเทศไทยเริ่มเปิดประเทศรับอิทธิพลตะวันตกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา
- 2) ความขัดแย้งทางความคิดและมูลเหตุส่วนตัว ระหว่างพระราชวงศ์กับกลุ่มผู้นำการปฏิวัติ กล่าวคือ กลุ่มผู้นำการปฏิวัติไม่พอใจที่พระราชวงศ์ชั้นสูง

เสวยอำนาจและตำแหน่งที่เหนือกว่า กลุ่มทหารที่ทำการปฏิวัติมีความแตกแยกทางความคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงกองทัพกับพระราชวงศ์ชั้นสูงที่มีอำนาจอยู่ในกองทัพ นอกจากนี้ยังมีสาเหตุส่วนตัวรวมอยู่ด้วย

3) ความไม่มั่นคงของสถานะทางการเงินของประเทศในขณะนั้นก่อให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ผู้ทำการปฏิวัติ เพราะมีความรู้สึกที่พระราชวงศ์และพระมหากษัตริย์ต่างเสวยสุขและใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยเกินจำเป็น จึงเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ยากแก่ประชาชนในประเทศ และทำให้ประเทศล้มล้าง

4) ความล้มเหลวในนโยบายแก้ไขภาวะการฉ้อโกงทางการเมืองและเศรษฐกิจ ของรัฐบาลในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

คณะผู้ทำการปฏิวัติ

การปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 คณะผู้ทำการปฏิวัติในครั้งนี้เรียกตนเองว่า "คณะราษฎร" มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเอาระบอบการปกครองด้วยระบอบรัฐธรรมนูญมาใช้ในการปกครองประเทศ

จุดเริ่มต้นของความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีขึ้นก่อนการปฏิวัตินานถึง 7 ปี กับ 4 เดือน โดยกลุ่มนักศึกษาไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์ นักศึกษาวิชากฎหมายในกรุงปารีส เป็นมันสมองในการวางแผนและเผยแพร่อุดมการณ์ ร่วมด้วยนายถวิล อภัยวงศ์ นายประยูร ภมรมนตรี และร้อยโทแปลก ชีตตะสังคะ เป็นต้น ได้ร่วมประชุมวางแผนปฏิวัติกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2465 ในประเทศฝรั่งเศส แล้วมาดำเนินการต่อเมื่อกลับมาประเทศไทยแล้ว โดยตั้งเอานายทหารสำคัญมาเข้าร่วมด้วยหลายนาย ซึ่งกลุ่มผู้นำทหารในการปฏิวัติที่เข้าร่วมด้วย ได้รับฉายาว่า "สี่ทหารเสือ" ได้แก่ พระยาพลพลพยุหเสนา พระยาทรงสุรเดช พระยาฤทธิอัคเนย์ และพระประศาสน์พิทยายุทธ

เป้าหมายและอุดมการณ์ของการปฏิวัติ

เป้าหมายที่สำคัญของคณะราษฎร คือการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด

สิ่งที่ถูกนำมาพิจารณาว่าเป็นอุดมการณ์ของคณะราษฎร คือหลัก 6 ประการ ที่ประกาศในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งได้แก่

- 1) จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประชาชนไว้ให้มั่นคง
- 2) จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงได้มาก
- 3) จะต้องบำรุงความสุขสบายสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะจัดให้ราษฎรมีงานทำทุกคน จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรออยาก
- 4) จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอกัน
- 5) จะต้องให้ราษฎรมีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนั้นไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการดังกล่าวข้างต้น
- 6) ต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร

แผนการปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

การประชุมร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้ก่อการแรก เริ่มที่คณะนายทหารครั้งแรก จัดขึ้นที่บ้านของนายประยูร ภมรมนตรี ในปลายปี พ.ศ. 2474 ที่ประชุมครั้งนั้น เสนอให้พระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นผู้นำ ให้พระยาทรงสุรเดช เป็นผู้วางแผนการยึดอำนาจ ซึ่งในการประชุมครั้งต่อ ๆ มา พระยาทรงสุรเดช ได้เสนอแผนการยึดอำนาจดังนี้ คือ

แผนที่ 1 เสนอให้ใช้กำลังคนจำนวนมากจู่โจม เข้ายึดพระราชวังที่ประทับ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในตอนดึก แล้วบังคับให้ทรงลงพระนามในรัฐธรรมนูญ แผนนี้ที่ประชุมไม่ยอมรับ

แผนที่ 2 กำหนดลงมือกระทำการในเวลาเช้าวันอาทิตย์ โดยคณะราษฎร จะชุมนุมกำลังทหารไว้ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า และนั่งกบี่ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระนามประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แผนการนี้ที่ประชุมขอให้พระยาทรงสุรเดชเสนอแผนการใหม่ ที่ไม่ให้กระทบกระเทือนต่อพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์เกินสมควร

แผนที่ 3 กำหนดกระทำการในขณะให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับที่หัวหิน โดยวางแผนจับกุมผู้สำเร็จราชการรักษาพระนคร ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ เสนาบดี ปลัดทูลฉลอง กระทรวงต่าง ๆ

ในการปฏิบัติตามแผนที่สามนี้ ที่ประชุมถือเป็นหลักสำคัญว่าจะต้องใช้ความสามารถเข้าทำการจับกุมตัวสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิตให้ได้ เพราะไม่เพียงเป็นผู้สำเร็จราชการรักษาพระนครเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจและอิทธิพลสูงสุดพระองค์หนึ่งของประเทศไทยในขณะนั้น

แผนลวงเพื่อรวมกำลังพลก่อนหน้าที่จะถึงวันกระทำการ พระยาทรงสุรเดช ในฐานะอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการทหาร กรมยุทธศึกษาทหารบก ใ้ค้อออกประกาศว่าจะทำการฝึกยุทธวิธีแผนใหม่ ในตอนเช้าครู่ของวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า โดยมีพระประศาสน์พิทยายุทธเป็นผู้บรรยาย ในการนี้ และได้มีคำสั่งให้กองทหารต่าง ๆ ในพระนครไปพร้อมกัน ณ ที่นั้น ในเวลา 6.00 น. เพื่อการฝึกยุทธวิธีครั้งสำคัญโดยทั่วกัน

เช้าครู่ของวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 คณะผู้ทำการปฏิวัติได้แบ่งกำลังออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายทหารบก ฝ่ายทหารเรือ และฝ่ายตัดการสื่อสาร

ฝ่ายตัดการสื่อสาร มีนายประยูร ภมรมนตรี นายวิลาศ โอสถานนท์ เรือเอกหลวงนิเทศกลกิจ ร.น. และนายทหารเรืออีก 2-3 คน ได้เข้ายึดที่ทำการไปรษณีย์กลาง แล้วตัดการติดต่อทางโทรศัพท์ในกรุงเทพฯ ทั้งหมด

ฝ่ายทหารเรือ มีหลวงสินธุสงครามชัย หลวงสุภชลาสัย และทหารเรืออื่น ๆ บุคเข้ายึดกองพันพาหนะ

ก้านฝ่ายทหารบก มีพระยาพลพลพยุหเสนาเป็นผู้บัญชาการ ร่วมด้วยพระยาทรงสุรเดช พระประศาสน์พิทยายุทธ หลวงพิบูลสงคราม และทหารอื่น ๆ บุคเข้ายึดคลังแสง กรมทหารม้าที่ 1 จากนั้นพระยาพลพลพยุหเสนา ก็ประกาศยึดอำนาจการปกครอง พร้อมกับนั้นกำลังส่วนหนึ่งก็แยกย้ายกันไปเชิญเจ้านายและพระราชวงศ์บางพระองค์ ได้แก่ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต สมเด็จพระยาครุฑราชานุภาพ เป็นต้น มาควบคุมไว้ที่พระที่นั่งอนันตสมาคม ส่วนพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสด็จขึ้นรถไฟไปหัวหินเสียก่อนที่จะถูกควบคุมตัว

ความสำเร็จของการปฏิวัติ

การปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 สำเร็จลุล่วงตามแผนที่คณะผู้ทำการปฏิวัติวางไว้ด้วยดี ความสำเร็จในครั้งนั้น นอกจากจะเนื่องมาจากความสามารถของคณะผู้ทำการปฏิวัติแล้ว ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะฝ่ายรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ต้องการให้เสียเลือดเนื้อคนไทยด้วยกันเอง ดังจะพิจารณาได้จาก การที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงยอมให้คณะผู้ทำการปฏิวัติควบคุมพระองค์มาไว้ที่พระที่นั่งอนันตสมาคม โดยมีได้ทรงต่อต้านเท่าที่ควร

ทางด้านพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว การตัดสินใจพระหทัยยอมรับข้อเสนอของคณะผู้ทำการปฏิวัติ มีเหตุผลที่เชื่อได้ว่าพระองค์ไม่ทรงปรารถนาให้มีการนองเลือดเกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่กำลังทหารในต่างจังหวัดก็พร้อมอยู่แล้วที่จะตอบโต้การปฏิวัติ

เมื่อศึกษาพระราชดำริและพระราชปฏิบัติทางการเมืองการปกครองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว จะพบว่าคณะผู้ทำการปฏิวัติมิได้ให้ความยุติธรรมแก่พระองค์เท่าที่ควรเลย แม้กระนั้นพระองค์ก็ทรงยินยอมเสด็จ

กลับพระนครตามความต้องการของคณะผู้ทำการปฏิวัติ เพื่อไม่ให้สถานการณ์ของบ้านเมืองต้องทรุดหนักลงไปอีก

การปฏิวัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศไทย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ถือว่าสำเร็จเรียบร้อยเมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จกลับพระนคร ในวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2475 และทรงลงพระนามในพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว และทรงลงพระนามในพระราชกำหนดนิรโทษกรรมการยึดอำนาจของคณะผู้ทำการปฏิวัติในครั้งนั้น

ในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2475 ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ต่อมาในวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2475 ได้มีการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชั่วคราวขึ้น โดยมีพระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นนายกรัฐมนตรี และมีรัฐมนตรีอีก 15 นาย ทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

ถึงแม้ว่าการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนี้ จะเป็นการกระทำของบุคคลเพียงกลุ่มเดียว โดยประชาชนส่วนใหญ่มิได้สนใจ หรือมีความรู้สึกว่าจะจำเป็นต้องทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองแต่อย่างใด แต่การปฏิวัติ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ก็นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบอบการปกครองของประเทศไทยในระยะต่อมา เพราะเหตุว่าเหตุการณ์ครั้งนั้น เป็นจุดเริ่มต้นที่มีผลให้อำนาจในการปกครองประเทศที่มีอยู่ในสถาบันเดิมได้เปลี่ยนไป

.....
ขั้นที่ 2 พลิกกลับไปอ่านเนื้อเรื่องอีกครั้งอย่างละเอียด

.....
ขั้นที่ 3 จดบันทึกและสรุปย่อเนื้อเรื่องที่อ่านไว้ข้างล่างนี้

.....

เอกสารสำหรับการอ่านซ้ำและจดบันทึก

.....
ขั้นที่ 1 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องต่อไปนี้อย่างคร่าว ๆ

วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง
 เรียบเรียงโดย พิสิฐ เจริญวงศ์
 จากหนังสือชุดความรู้ไทยขององค์การค้ำของคุรุสภา

บทนำ

เมืองไทยเคยเป็นที่อยู่อาศัยของคนโบราณเมื่อ 2-3 แสนปีมาแล้ว สมัยแรก ๆ อาศัยตามถ้ำ เลี้ยงชีพด้วยการล่าสัตว์และเก็บผลไม้ จนราว 7,000 ปีลงมา ก็สร้างบ้านเรือนที่ราบบนเนินสูง เริ่มหักร้างดงป่า ปลูกข้าวและพืชผักอย่างจริงจัง ขณะเดียวกันก็มีการเลี้ยงสัตว์ หอผ้า คำชาย

กลุ่มคนโบราณที่จะกล่าวถึง เป็นกลุ่มคนที่อยู่ในสมัยเมื่อราว 7,000 ปี ถึง 5,000 ปีมาแล้ว ตั้งบ้านเรือนถาวรอยู่ แล้วครั้งหนึ่งที่ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยนี้เอง

นักค้นคว้าเรื่องคนโบราณ

เหตุที่ได้ทราบเกี่ยวกับคนแต่ก่อนเพราะมีนักค้นคว้าได้รวบรวมค้นคว้าเอาไว้ ซึ่งในการสืบค้นความเป็นมาของมนุษย์สมัยก่อน แบ่งได้เป็น 2 ฝ่ายใหญ่ ๆ คือ นักโบราณคดี และ นักประวัติศาสตร์ โดยที่นักโบราณคดีจะค้นคว้าจากสิ่งของ เรียกว่า โบราณวัตถุและโบราณสถาน รวมไปถึงศพของคนโบราณเหล่านั้นด้วย ส่วนนักประวัติศาสตร์ค้นคว้า เรื่องของคนโบราณจากเอกสาร คือหนังสือเก่า ๆ หรือจารึก เป็นต้น ซึ่งเมื่อทั้ง 2 ฝ่าย ต่างเรียนรู้แล้วก็เอามารวมพิจารณาถึง จึงทำให้เรา เขียนประวัติความเป็นอยู่ของคนโบราณได้

คนโบราณในประเทศไทย

เรื่องของคนโบราณมี 2 สมัย คือ สมัยที่มนุษย์ยังไม่รู้หนังสือ เรียกว่า สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และสมัยที่มนุษย์รู้หนังสือแล้ว เรียกว่า สมัยประวัติศาสตร์ สมัยทั้งสองในประเทศไทยมีอายุไม่เท่ากัน สำหรับของไทยเริ่มเมื่อราว 1,500 - 1,000 ปีมาแล้ว คนโบราณเหล่านั้นอยู่กระจัดกระจายกันเป็นกลุ่ม ๆ ตามภาคต่าง ๆ ของเมืองไทย ซึ่งจัดแบ่งเป็นยุคต่าง ๆ ของคนโบราณในประเทศไทยเป็น 2 ช่วงเวลา คือ

1. สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ช่วงเวลานี้แบ่งย่อยเป็นยุคต่าง ๆ คือ
 - 1.1 ยุคหินเก่า
 - 1.2 ยุคหินกลาง
 - 1.3 ยุคหินใหม่
 - 1.4 ยุคโลหะ
2. สมัยประวัติศาสตร์ ช่วงเวลานี้แบ่งย่อยเป็น 8 ยุค คือ
 - 2.1 ยุคทวารวดี
 - 2.2 ยุคศรีวิชัย
 - 2.3 ยุคลพบุรี
 - 2.4 ยุค เชียงแสน
 - 2.5 ยุคสุโขทัย
 - 2.6 ยุคอุทอง
 - 2.7 ยุคอยุธยา
 - 2.8 ยุครัตนโกสินทร์

วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง

สำหรับคำว่าวัฒนธรรมก็คือการกล่าวถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันว่าเป็นอย่างไร ทำมาหากินอย่างไร ไม่ได้หมายความว่า ความเจริญอย่างที่เข้าใจกันทั่วไป ซึ่งเป็นเพียงคำแปลของคำว่าวัฒนธรรมเท่านั้น

แต่ก่อนนั้นคนเราอาศัยอยู่ตามถ้ำ เพราะเห็นว่าปลอดภัยดี สัตว์ป่าใหญ่ ๆ เข้าไปก่อความไม่ได้ ผนกกฟ้าผ่าก็ไม่พียง่าย ๆ อยุ่อยู่ในหน้าหนาวและกระหัดรักเหมาะกับการอบกรั้ว เกียวอีกด้วย ต่อมาก็จะถ้ำออกมาตั้งบ้านเรือนในที่ราบ มีการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์อย่างจริงจัง

ชีวิตความเป็นอยู่ของคนโบราณที่บ้านเชียง เมื่อราว 7,000 ปีมาแล้วนั้น เป็นอย่างนี้

เขาใช้ชีวิตอย่างชาวไร่ชาวนา ปลูกข้าวและผักเป็นอาหาร สัตว์ที่เลี้ยงก็ไปจับหรือดักเอามาจากป่าแต่ยังเล็ก สมัยนั้นยังใช้เครื่องใช้หรืออาวุธทำด้วยหิน มีขวานใช้ฟัน ถากไม้ และสับคักเนื้อสัตว์ มีลูกศรไวล่าสัตว์ และมีเสียมไว้ขุดดินยกร่องทำสวน มีเคียวเกี่ยวข้าว มีสิ่วสำหรับทำงานอย่างช่างไม้ เป็นต้น

สัตว์ที่ล่ามาได้ไม่เฉพาะแต่ใช้เป็นอาหารเท่านั้น หนังก็ใช้เป็นเครื่องบุ่งห่ม นอกจากนั้นกระดูกใช้ทำ เข็ม เข็มผ้า เข็มปักปลา ฉมวก และยังทำเป็นลูกปัดไว้ร้อยเป็นสร้อยคอสร้อยข้อมืออีกด้วย

นอกนั้นเป็นเครื่องดินเผา ทำเป็นหม้อแบบต่าง ๆ ถังกลมก็มี ถังลายแจกันและกระดางก็มี ตลอดจนไปจนซ้อนตักข้าวตักแกง

ยุคที่มนุษย์เริ่มเพาะปลูกอย่างจริงจังนี้แหละที่เรียกว่า ยุคหินใหม่ ต่อมากันที่บ้านเชียงเจริญขึ้นไปอีก มีการหาแร่มาดลุม มาหลอม เป็นเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธ ยุคที่สองนี้เรียกว่ายุคโลหะ

สถานที่ที่เราเรียกว่าบ้านเชียงนั้น เดิมนั้นเป็นหมู่บ้านหนึ่ง ขึ้นอยู่กับตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทางรถยนต์ประมาณ 654 กิโลเมตร

ตัวหมู่บ้านสมัยนี้ตั้งอยู่บนหมู่บ้านสมัยก่อนซึ่งอยู่บนเนินสูง สิ่งแวดล้อมหลายพันปีก่อนกับสมัยนี้ของบ้านเชียงไม่ต่างกันเท่าไรนัก แต่พื้นที่ในสมัยก่อนเป็นป่ามากกว่า พบว่ามีสัตว์ป่าหลายชนิด เป็นต้นว่าหมาจิ้งจอก นกยูง ไก่ป่า กระต่าย ลิงลม และแะ ฯลฯ ซึ่งสัตว์ที่ล่าเป็นอาหารเป็นพวกที่ไม่ใหญ่โตนัก

อย่างกว้าง นก กระต่าย เต่า และกบ เป็นต้น มีการชุกพบโครงกระดูกของชนิดนี้ ใกล้กับโครงกระดูกของผู้หญิงซึ่งเป็นคนโบราณยุคโลหะ แสดงให้เห็นว่าคนที่นี่ รู้จักเอาสัตว์ต่าง ๆ มาเลี้ยงเป็นเพื่อนเล่นด้วยเหมือนกัน

มีการเขียนรูป สลัก หรือปั้น รูปสัตว์ต่าง ๆ เพื่อเป็นเคล็ดอย่างหนึ่ง เช่น รูปงู เป็นเครื่องหมายแสดงความกลัวหรือเคารพบูชา ส่วนรูปกวางมักทำเป็นฝูงเพื่อเป็นเคล็ดว่าให้ล่าได้มากขึ้น หรือสัตว์บางตัวได้รับบาดเจ็บ อย่าง รูปวัวป่าก็หมายความว่าสัตว์เหล่านั้นได้ถูกทอนกำลังลงบ้างแล้ว เมื่อจะไปล่าก็ จะไม่มีอันตรายและยิงได้ง่ายขึ้น

ในการเพาะปลูกพืชผักพบว่า ข้าวซึ่งเป็นพืชที่ปลูกยากกว่าแตงกวา หรือถั่ว เราก็พบที่บ้านเชียง ข้าวบ้านเชียงที่พบนั้นพบเป็นเมล็ดจริง ๆ เลยก็มี แต่ส่วนใหญ่พบเป็นรอยเมล็ดข้าวเปลือกติดอยู่กับเครื่องมือโลหะ การเพาะปลูก อย่างแท้จริงครั้งนี้เป็นเครื่องแสดงว่า มนุษยสมัยนั้นมีความเจริญมากแล้ว

การเพาะปลูกช่วยให้มนุษย์มีเวลาพักผ่อนทำอย่างอื่นมากขึ้น คนที่ไม่ได้ ช่วยเหลือในการเพาะปลูกก็ฝึกหัดทำอย่างอื่น เช่น จักสานภาชนะ ปั้นหม้อ ไห ใส่น้ำและหุงต้ม แต่ละคนในครอบครัวและหมู่บ้านของเขา ไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว เหมือนเมื่อแสนเมื่อหมื่นปีมาแล้ว การอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านนี้เอง ทำให้ต้องมี หัวหน้าหมู่บ้านและทำงานร่วมกันบ้าง มีงานฉลอง รื่นเริง และงานศพ เป็นต้น

สมัยที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นสมัยที่นักโบราณคดี เรียกว่ายุคหินใหม่ ต่อมาชั้นยุคโลหะ

ความเป็นอยู่โดยทั่วไปก็ไม่ผิดไปจากสมัยก่อนนัก ส่วนมากยังเป็นชาวนา เป็นช่างปั้นหม้อ จักสาน และเป็นพรานล่าสัตว์ในบางครั้งบางคราว แต่รู้จักถลุงแร่ หลอมโลหะ เอามาทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ด้วย

โลหะที่เขาทำเครื่องมือเครื่องใช้เรียกว่าสัมฤทธิ์ และกว่าจะพบได้ ก็คงต้องใช้เวลาไม่น้อยทีเดียวเพราะสัมฤทธิ์เป็นโลหะผสมของทองแดง ซึ่งเขากันอยู่นานกว่าจะพบว่า การเอาดีบุกมาผสมกับทองแดงนั้น จะทำให้ได้เนื้อโลหะที่แกร่ง ถ้าใช้ทำขวานก็จะสับฟันได้อย่างดี เนื้อไม่ร่อน ไม่บิ่นง่าย เหมือนทำด้วยทองแดงแต่อย่างเดียว

อันที่จริงเขาเอาทองแดงมาใช้ก่อน แต่พบว่าทองแดงบริสุทธิ์นั้นแข็ง
อ่อนเกินไป พอทำเป็นอาวุธหรือเครื่องใช้ก็ไม่ใคร่ทน คมก็บู๋ บอบง่าย จึงคิดค้น
หาอย่างอื่นมาผสมกับทองแดง แล้วก็พบว่าตีบุกนี้แหละที่เหมาะสมที่สุด

ช่างโลหะที่บ้านเชียงทำโลหะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้อย่างง่าย ๆ
โดยมีแม่พิมพ์ซึ่งทำด้วยหินทรายแกะบุ่มลงไปเป็นรูปอาวุธหรือเครื่องมือ เช่น
ใบหอกและขวาน เมื่อชำนาญเข้าก็เริ่มทำเครื่องประดับต่าง ๆ ด้วย มีกำไล
หิ้งที่ทำเป็นวงตันและเป็นโพรง บางวงที่เป็นโพรงยังเอาลูกกระพรวนมาติดไว้
กับขอบนอก และตัวลูกกระพรวนก็มีลวดลายสลักเสลาสวยงามด้วย

การทำภาชนะดินเผาอีกอย่างหนึ่งที่เป็นสิ่งบอกความสามารถของ
คนที่บ้านเชียง เมื่อเริ่มปั้นด้วยดินล้วน ๆ จนต่อมาหาแคลบมาผสมด้วย ก็ได้หม้อ
ไห ที่มีเนื้อแกร่ง ทนทานขึ้น

งานชิ้นต้นของช่างปั้นหม้อก็คือออกไปหาดินเหนียวจากหนองน้ำ แอ่งน้ำ
ใกล้บ้าน มาผึ่งไว้ดินหนึ่งหรือสองคืนก่อน แล้วเอามานวดผสมกับดินเชื้อเตรียมไว้
ปั้นอีกทีหนึ่ง ดินเชื้อเป็นดินเหนียวผสมแกลบปั้นเป็นก้อนแล้วเอาไปเผาไฟจนสุก
จึงเอามาบดหรือตำในครกให้ป่น ต่อไปเอาดินเหนียวมานวดเคล้ากับผงดินเชื้อ
และบางทีก็ใส่ทรายเนื้อละเอียดเข้าไปด้วย เพื่อให้เนื้อแข็งขึ้น จนเมื่อดินเนื้อ
แน่นแล้วจึงเอาไปปั้น

เขাপั้นอย่างง่าย ๆ เป็นรูปต่าง ๆ อย่างที่ต้องการด้วยมือทั้งหมด
โดยไม่มีแป้นหมุน เสร็จแล้วเอาไปผึ่ง พอหมาดก็แต่งนูนหน่อย แล้วผึ่งอีกจนแห้ง
แล้วจึงเอาไปเผา

หม้อดินเผายุคหินใหม่ไม่มีลายเขียนสี ไม่เหมือนหม้อยุคโลหะ การทำจึง
ผิดกันไปบ้าง ถ้าเป็นหม้อลายเขียนสี เมื่อผึ่งพอแห้งแล้วจะหาด้วยน้ำโคลนสีขาว
เพื่อว่าเมื่อเผาเสร็จแล้วผิวจะกลายเป็นสีนวล จากนั้นจึงเขียนลวดลายต่าง ๆ
แล้วเอาไปเผาอีกครั้ง สีจึงติดทนอยู่ได้จนทุกวันนี้

สีนั้นเป็นสีดินเทศซึ่งมีแร่เหล็กปนอยู่ด้วย จึงทำให้เกิดเป็นสีแดง คน
โบราณเอามาใช้ช่วยการบดให้ละเอียดแล้วผสมกับถาว ซึ่งคงทำจากไขสัตว์หรือ

